

Fiala a ceny elektřiny, které určitě nevzrostou. „Vzpomínáte, jak slíbili, že nepůjdou nahoru daně?“

- CZ24 News | 16. listopadu 2023

Rozumné je očekávat v příštím roce zhruba 15procentní vzestup cen elektřiny pro domácnosti. Premiér Petr Fiala uklidňuje veřejnost, že lidé zaplatí za elektřinu stejně jako letos, nebo jen o nižší jednotky procent více. „Vzpomeňme si, že tato vláda dlouho říkala, že nebude zvyšovat daně, pak je zvyšovala. A to je věc, kterou může přímo ovlivnit. Ted' slibuje něco, co ani ovlivnit nemůže. Slibuje totiž určitý vývoj cen na burze, a přesto to slibuje se skálopevnou jistotou. Nevěřil bych tomu,“ říká pro ParlamentníListy.cz Lukáš Kovanda, hlavní ekonom Trinity Bank.

Od chvíle, kdy Energetický regulační úřad zveřejnil návrh, podle něhož regulovaná složka ceny elektřiny pro domácnosti vzroste oproti letošnímu roku o 71 procent, což bude znamenat zdražení asi o 1408 korun za megawatthodinu s DPH, se veřejný prostor jen hemží často protichůdnými reakcemi. Premiér Petr Fiala ujišťuje, že ceny energií neporostou příští rok o desítky procent, ale lidé za ně zaplatí převážně stejně jako letos. Podle opozice naopak tento návrh zatíží domácnosti i firmy opravdu citelně. „Pravda je někde uprostřed. Pokud se to bude vyvíjet tak, jak je to nyní nejpravděpodobnější, co se týče vývoje cen silové elektřiny na burze, tak to budou nižší desítky procent. Rozumné je očekávat v příštím roce zhruba 15procentní vzestup cen elektřiny pro domácnosti,“ uvádí pro ParlamentníListy.cz Lukáš Kovanda, hlavní ekonom Trinity Bank.

Hned ale dodává, že to je průměr. Tak jako málokdo bere přesně průměrnou mzdu, tak málokdo bude mít přesně to průměrné zdražení elektřiny. „Někdo ho bude mít vyšší, někdo nižší, záleží, jaký tarif konkrétní domácnosti mají. Vždyť tarifů, když se zahrnou všichni dodavatelé, jsou stovky. Další roli hraje, jestli a kdy si lidé ceny fixovali. Každý to bude mít trochu jinak. Ale v zásadě by průměrné zdražení mělo být kolem zmíněných 15 procent při nyní nejpravděpodobnějším vývoji ceny silové elektřiny. Ale nesmíme zapomenout na to, že i toto je další proměnná. Silová elektřina se může vyvíjet v tuto chvíli ne příliš předpokládaným způsobem, třeba může dramaticky zdražit, nebo může naopak výrazně zlevnit, a proto je skutečně možný vývoj v mnoha scénářích. Ale ten nejvíce pravděpodobný je zdražení v průměru o těch 15 procent,“ upozorňuje ekonom.

Vzpomeňme, že vláda slibovala, že nebude zvyšovat daně

Ti, kteří stále ještě věří pětikoaliční vládě, spoléhají, že pokud ke zdražení dojde, tak bude takové, že si ho skoro ani nevšimnou. Ze strany Fialova kabinetu jde o určité uklidňování veřejnosti. „Vzpomeňme si, že tato vláda dlouho říkala, že nebude zvyšovat daně, pak je zvyšovala. A to je věc, kterou může přímo ovlivnit. Ted' slibuje něco, co ani ovlivnit nemůže. Slibuje totiž určitý vývoj cen na burze, a přesto to slibuje se skálopevnou jistotou. Nevěřil bych tomu. Ale rozumím tomu, proč vláda uklidňuje veřejnost, přičemž doufá, že to dopadne dobře. To by asi v tuto chvíli, kdy je možnost vývoje v tolika scénářích, dělal asi každý, že by zkrátka zariskoval a říkal, že se to bude vyvíjet pozitivním směrem. Tím by vlastně chlácholil veřejnost a získával politické body. A kdyby to dopadlo špatně, tak si politici zase najdou něco, čím se z toho vyviní,“ myslí si Lukáš Kovanda.

Ještě více než domácnostem mají platby za regulovanou část v Česku vzrůst firmám, a to i o dvě stě procent. Německou vládu vedly vysoké ceny elektřiny k rozhodnutí razantně snížit daň z elektřiny pro průmyslové podniky. Konkrétně ze současných 15,37 eura (377 Kč) za megawatthodinu na 50

centů (12,30 Kč) za megawatthodinu. Firmy tak jen příští rok pocítí úlevu až 12 miliard eur (přes 295 miliard Kč). Vláda tím chce zajistit, aby německý průmysl zůstal v prostředí vysokých nákladů na energie konkurenceschopný. Navíc v Německu skončily poplatky za obnovitelné zdroje prostřednictvím ceny elektřiny. České firmy však od příštího roku budou podle rozhodnutí vlády platit zelené poplatky podle jiného scénáře než letos, což pro ně znamená cenový skok.

Rada nad zlato: domácnostem příspěvky, firmám dotace

Fialova vláda nic takového jako ta německá nechystá. Ministr financí Zbyněk Stanjura doporučil domácnostem, které nezvládají ceny energií, aby si zažádali o příspěvek na bydlení. A firmy dle něj mohou dosáhnout na řadu dotací, které jim mohou zvýšené náklady na energie kompenzovat. „Vláda se chytla do své vlastní pasti, protože ve volbách uspěla i proto, že varovala veřejnost před bankrotem veřejných financí kvůli Babišovu rozhazování. Nyní tedy musí činit kroky, které mají ukázat, že s veřejnými financemi skutečně něco dělá. Vláda se bojí toho, že by dále narůstal dluh a zkrátka voliči by ji to přičetli k tíži u dalších voleb za to, že nesplnila svůj vlajkový politický slib. Takže se teď snaží za každou cenu snížit schodek veřejných financí a stabilizovat zadlužení země,“ podotýká hlavní ekonom Trinity Bank.

Pokud by česká vláda měla uplatnit podobnou podporu, jakou uplatňuje Německo, tak by to v českém kontextu vyšlo zhruba na 30 miliard korun na pomoc domácím firmám. „A to se jí nechce, protože to by výrazně zhoršilo stav veřejných financí. Tak to zkouší vyřešit nějak jinak. To ovšem zhorší konkurenceschopnost českých firem s porovnáním s německými. Ale i tady je třeba rozlišit, protože některé české firmy na tom mohou získat. Pokud je česká firma svázaná subdodavatelsky s německou firmou, tak může těžit z toho, že ta německá bude vyrábět více kvůli levnějším energiím a bude mít větší poptávku po českých subdodávkách,“ říká pro ParlamentníListy.cz Lukáš Kovanda.

Čerpadla se finančně vyplatí i v příštím roce

Domnívá se, že pětikoaliční vláda v tomto případě trochu spoléhá na to, že převáží tento druhý efekt. „Respektive že tento efekt, při němž se nastartuje díky německé poptávce i část té české podnikové sféry, bude silnější než ten, při němž budou kvůli ostřejší německé konkurenci zvýhodněné levnějšími energiemi v jejich zemi české firmy znevýhodněny. Jsou tam tyto dva možné efekty a česká vláda zjevně kalkuluje, že se ty dva efekty vzájemně vynulují nebo dokonce že ten příznivý efekt bude silnější než ten efekt nepříznivý,“ vysvětluje ekonom možný vývoj. Je však třeba připomenout, že zmíněné opatření ještě není definitivní, že si Německo musí tuto pomoc nechat ještě schválit od Evropské komise, aby nešlo o nedovolenou státní podporu.

Lidé, které si pořídili tepelná čerpadla a přešli na tento ekologický způsob vytápění, zatímco dříve vytápěli například tuhými palivy, se začínají ozývat a upozorňují, že zvýšení regulovaných poplatků pro domácnost s tepelným čerpadlem bude enormní a má dosáhnout 150 procent. „Nemám pocit, že by ta tepelná čerpadla měla být nějak dramaticky znevýhodněna oproti dalším druhům topení. Stále by mělo být i v příštím roce čerpadlo cenově výhodnější než vytápění například elektřinou, ať už tedy přímotopem nebo akumulací, a mělo by být také výhodnější než vytápění zemním plynem, třeba v rámci uplatnění kondenzačního kotle. Takže čerpadlo vychází finančně lépe než tato i jiná zařízení. Ale pokud má někdo možnost vytápět ve speciálních kamnech s dobrou výhřevností, ať už hnědým uhlím nebo dřevem, dřevěnými peletami, briketami, tak to jsou levnější varianty než tepelné čerpadlo a bude tomu tak i v příštím roce. Ale to každý nemá,“ dodává Lukáš Kovanda.